

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПНУ Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Національний університет
«Львівська політехніка»
Інститут права, психології та інноваційної освіти,
кафедра педагогіки та інноваційної освіти
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Черкаський національний університет ім.Б.Хмельницького**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І
ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ
ПРОСТОРИ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
V Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції**

4 листопада 2022 року

МУКАЧЕВО

УДК 373.2(063)

А 43

Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі : збірник тез доповідей V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 4 листопада 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.І.Бондар (гол.ред.) та ін. – Мукачєво : МДУ, 2022. – 319 с.

**Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол №9 від «21» листопада 2022 р.)**

Рецензенти:

Фізеші О.Й. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

Атрощенко Т.О. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

У збірнику вміщено тези доповідей V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі». Учасники конференції розкривають проблеми педагогічної освіти та розвитку особистості, використання новітніх технологій та інновацій в освіті, виховання особистості в контексті сучасної освітньої парадигми, особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до реалізації завдань компетентнісного підходу в освітньому процесі, дидактико-методичного супроводу компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, сучасного стану та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні, теорії і практики управління освітою, історії педагогіки.

Видання призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних навчальних закладів, працівників системи освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Бондар Т.І. – д. пед. наук, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту.

Добош Олена Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Пинзеник Олена Мафтеївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фендик Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Швардак Маріанна Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

ЗМІСТ
РОЗДІЛ 1

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

<i>Михайло Барко</i>	11
РОЗВИТОК САМОСТІЙНОСТІ УЧНІВ У ДРУГОМУ КЛАСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	
<i>Наталія Башавець, Ірина Баранова</i>	14
ВПРОВАДЖЕННЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	
<i>Любов Біган, Маріанна Горват</i>	18
АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ІДЕЙ ТОЛЕРАНТНОСТІ В ДИСКУРСІ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	
<i>Любомир Брижак</i>	23
ЗМІСТ ТЕРМІНОПОНЯТТЯ «НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ»	
<i>Мирослава Газдик</i>	26
ЗНАЧИМІСТЬ ПРАКТИЧНО-ДІЯЛЬНІСНОГО КОМПОНЕНТА У СФОРМОВАНOSTІ ГОТОВНОСТІ ДО МАЙБУТНІХ ОПЕРАТОРІВ З ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
<i>Любов Дольнікова</i>	31
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТРАКТУВАННЯ ВІДМІННОСТЕЙ ПРОЦЕСІВ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ ТА ОПАНУВАННЯ ВМІНЬ	
<i>Федір Загура, Наталія Муқан</i>	34
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ: ДОСВІД НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»	
<i>Людмила Керенович, Марія Кузьма-Качур,</i>	37
СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА СПОСТЕРЕЖЛИВІСТЬ ЯК ПЕДАГОГІЧНІ КАТЕГОРІЇ	
<i>Мирослава Кохан, Марія Кузьма-Качур,</i>	40
САМОКОНТРОЛЬ ТА ЕТАПИ ЙОГО ФОРМУВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	
<i>Крістіан Луца</i>	42
РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
<i>Аліна Мотря, Наталія Лалак</i>	45
ФОРМУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	
<i>Діана Синичка, Маріанна Горват</i>	50
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	
<i>Іванна Скоблей, Марія Кузьма-Качур</i>	55
ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ: СУТНІСНА	

початкового навчання в Україні (XX століття): автореф. дис.канд.пед. наук : 13.00.01
Вінниця, 2011. 20 с.

5. Романова І. А. Сучасні тенденції розвитку початкової освіти в Україні Режим
доступу: <http://nauka.hnpu.edu.ua/sites/default/files/fahovi%20vuda>

УДК 37.091.279.7

Іванна Скоблей,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальності 013 Початкова освіта,
Мукачівський державний університет
Марія Кузьма-Качур,
канд.пед.н., доцент,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ: СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА

У сучасній педагогічній літературі широко використовуються поняття підсумкового і формувального оцінювання. Під підсумковим розуміється оцінювання, що проводиться з метою визначення відповідності знань учнів нормам і вимогам стандартів навчання. Формувальне оцінювання передбачає оцінювання в процесі навчання, коли аналізуються знання, вміння, ціннісні установки і оцінки, а також поведінка учня, встановлюється зворотний зв'язок за результатами роботи учня; коли здобувач освіти орієнтується і надихається на подальше навчання, а також планує цілі і шляхи їх досягнення.

Державний стандарт визначає компетентнісну парадигму освіти, орієнтований на системно-діяльнісний підхід у навчанні, що передбачає встановлення певних вимог до результатів засвоєння програм, опису передбачуваних освітніх результатів школярів і встановлення основних напрямків оцінювання результатів діяльності здобувачів початкової освіти. У ньому вказується на необхідність внесення відповідних змін в оцінюванні навчальних досягнень: забезпечити комплексний підхід до оцінювання результатів та створити умови для оцінювання динаміки індивідуальних досягнень учнів у процесі засвоєння базової загальноосвітньої програми [2].

Формувальне оцінювання – це оцінювання під час навчання і «для

навчання» (англ. – «*assessment for learning*»). «Формувальне» (англ. – «*formative*») – тому що, на відміну від підсумкового, має на меті формування (або форматування) навчального процесу з урахуванням навчальних потреб кожного учня задля більш ефективного формування необхідних знань, умінь та ставлень [4]. Формувальне оцінювання, на відміну від традиційного оцінювання, в якому результати тестів і контрольних робіт є основним джерелом інформації про рівень знань, умінь і навичок учнів, здійснюється з урахуванням того, як насправді проходив процес навчання.

Аналіз наукових досліджень з проблеми формувального оцінювання дозволяє зробити висновок, що оцінка буде формувальною при наявності наступних компонентів:

- цілепокладання – планування кінцевого результату оцінки;
- зворотний зв'язок – надання учням інформації для правильного здійснення наступних етапів навчання;
- розробка критеріїв – сприяє організації більш «прозорого» процесу оцінювання, так як учні розуміють, чому отримують ту чи іншу оцінку, вчаться оцінювати свою роботу, знаходити прогалини і планувати подальшу освітню діяльність;
- самооцінювання і взаємне оцінювання – дозволяє учням самостійно виявити проблеми і шляхи їх вирішення, відзначити слабкі і сильні сторони роботи своїх однокласників, зрозуміти роль і необхідність оцінювання.

Ключова місія формувального оцінювання – допомога здобувачу початкової освіти у навчанні. Як зазначають науковці Н. Богер та В. Чорна, воно «пов'язане з такими важливими завданнями: сприяти впевненості учня у власних силах, надавати орієнтири, корисні поради на певних етапах навчання, сигналізувати про складнощі, забезпечувати діалог «учитель-учень», формувати стратегію успішного навчання. Усе це зміщує процес відслідковування навчальних досягнень на індивідуальний рівень, переміщуючи учня до центру навчання» [1].

Використання формувального оцінювання на уроках у початковій школі буде ефективним за умови дотримання вчителем алгоритму діяльності, який закріплений у методичних рекомендаціях щодо оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти першого класу (наказ МОН України від 20.08.2018р., № 924) [3]:

1. Формування зрозумілих для учнів навчальних цілей.
2. Ознайомлення учнів з критеріями оцінювання.
3. Забезпечення активної участі учнів у процесі пізнання.
4. Створення ефективного зворотнього зв'язку.
5. Забезпечення можливості й уміння учнів аналізувати власну діяльність (рефлексія).
6. Коригування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання.

Таким чином, формувальне оцінювання спрямоване на учня і сприяє активізації пізнавальної діяльності та його розвитку так, як у молодшому шкільному віці закладаються основи самостійності, відповідальності, самоконтролю.

Список використаних джерел

1. Богер Н., Чорна В. Особливості формувального оцінювання в початковій школі. URL: <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/248701/248122>
2. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п#Text>
3. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу у Новій українській школі: Наказ МОН України від 20.08.2018 №924. URL: https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/61761/
4. Що таке формувальне оцінювання, чому воно потрібне учням і які основні виклики. URL: <https://nus.org.ua/view/shho-take-formuvalne-otsinyuvannya-chomu-vono-potribne-uchnyam-i-yaki-osnovni-vyklyky/>

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>